

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

On altıncı İnikat

18.XII.1957 Çarşamba

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	164	ğine dair sualine Dahiliye Vekili Namık Gedik ve Ticaret Vekili Abdullah Aker'in şifahi cevapları (6/4)	167:168
2. — Havale edilen evrak	164:165	3. — Adana Mebusu Suphi Baykam'ın, İstanbul Gazeteciler Sendikası ile İşçi Sendika, Birlik ve federasyonlarının kapanış sebeplerine dair sualine Çalışma Vekili Hayrettin Erkmen'in şifahi cevabı (6/5)	168:176
3. — Yoklama	165	4. — Maraş Mebusu Emin Soysal'ın, İnhisar maddelerinden bâzılarının fiyatlarına yapılan zam hakkındaki sualine Gümrük ve İnhisarlar Vekili Hâdi Hüsman ve Ticaret Vekili Abdullah Aker'in şifahi cevapları (6/6)	176:180
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye mâruzatı	165	5. — Maraş Mebusu Emin Soysal'ın, Göksun kazası Maarif Memurunun Hatay'a nakledilmesi sebebine ve aynı kaza Ortaokulu öğretmen kadrosuna dair sualine Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın, şifahi cevabı (6/7)	180:183
1. — Sayın mebuslardan bâzılarına izin verilmesi hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti tezkeresi (3/88)	165:166		
5. — Sualler ve cevaplar	165		
A — Şifahi sualler ve cevapları	166		
1. — Ordu Mebusu Arif Hikmet Onat'ın, Ordu vilâyeti Nafia Müdürlüğü emrinde çalışan on bir şoför ve iki memurun işlerine son verilmesi sebebine dair sualine Dahiliye Vekili Namık Gedik'in şifahi cevabı (6/3)	166:167		
2. — Ordu Mebusu Münir Ekşi'nin, Gürgentepe Belediyesine tahsis edilen kamyonun ne sebeple geri alındığına ve Belediye Reisinin işine ne için son verildi-			

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Ankara Mebusu İbrahim Saffet Omay yemin etti.

NATO toplantısına iştirak etmek üzere Paris'e hareketleri dolayısıyla, avdetlerine kadar Başvekile, Devlet Vekili ve Başvekil Yardımcısı Samsun Mebusu Tefvik İleri'nin, Basın - Yayın ve Turizm Vekiline, Devlet Vekili Manisa Mebusu Muzaffer Kurbanoglu'nun ve Hariciye Vekiline Dahiliye Vekili Aydın Mebusu Namık Gedik'in vekillik edeceklerine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi okundu.

Bâzı silâh, mühimmat ve malzemenin Lübnan Hükümetine satılmasına mezuniyet verilmesi hakkındaki Kanunun değiştirilmesine dair kanun lâyihasının, Başvekâletin talebi üzerine, iadesi kabul edildi.

İran'da vukubulan zelzele dolayısıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinin İran Âyan ve Me-

busan meclislerine teessürlerinin Makamı Riyasetçe iblâğı kabul edildi.

Dr. Asım Kolerikliğ'e ait 4570/1957 sayılı Karara dair Arzuhal Encümeni mazbatası kabul edildi.

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin 6330 sayılı Kanunla muaddel Başvekâlet kısmında değişiklik yapılması hakkındaki kanun lâyihasının birinci müzakeresi bitirildi.

18. XII. 1957 Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili
Kayseri Mebusu
İbrahim Kirazoğlu

Kâtip
Kayseri Mebusu
Hakkı Karmel

Kâtip
Hakkâri Mebusu
Übeydullah Seven

2. — HAVALA EDİLEN EVRAK

Lâyiha

1. — Türk Tütün Ekiçileri Bankası kanun lâyihası (1/59) (Ziraat, Ticaret, Gümrük ve İnhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

Teklifler

2. — Afyon Karahisar Mebusu Rıza Çerçel'in, Pasaport Kanununun 14 neu maddesinin (B) bendine bir fıkra eklenmesi hakkındaki 6770 sayılı Kanunun tadiline dair kanun teklifi (2/42) (Hariciye ve Dahiliye encümenlerine),

3. — Ankara Mebusu İsmail Rüştü Aksal ve 6 arkadaşının, Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/43) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

4. — Ankara Mebusu İsmail Rüştü Aksal ve 5 arkadaşının, Vergi Usul Kanununun 6935 sayılı Kanunla muaddel 279 neu maddesinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (2/44) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

5. — Ankara Mebusu İsmail Rüştü Aksal ve 7 arkadaşının, Hayvanlar Vergisinin ilgasına dair kanun teklifi (2/45) (Ziraat, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

6. — Bolu Mebusu İhsan Gülez ve 6 arkadaşının, Devlet Orman İşletmelerince satılan orman mahsullerinden vilâyet hususi idarelerine hisse

tebriki hakkında kanun teklifi (2/46) (Ziraat, Dahiliye ve Bütçe encümenlerine)

7. — Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu'nun, Kan gütme sebebiyle işlenen adam öldürme ve buna teşebbüs cürümleri fâilleri hısımları hakkında tatbik olunacak muameleye dair 3236 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi (2/47) (Adliye Encümenine)

8. — Yozgad Mebusu Ömer Lutfi Erzurumluoğlu'nun, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Dahiliye Vekâleti merkez memurları ile vilâyet memurları kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (2/48) (Dahiliye ve Bütçe encümenlerine)

Tezkere

9. — Bina Vergisi Kanununun 3 neu maddesinin İnci fıkrasının tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/89) (Maliye ve Bütçe encümenlerine).

Mazbatalar

10. — «Ticaret ve Sanayi Odaları», «Ticaret Odaları», «Sanayi Odaları», «Ticaret Borsaları» ve «Ticaret ve Sanayi Odaları», «Ticaret Odaları», «Sanayi Odaları», ve «Ticaret Borsaları»

Birliği Kanununa ek kanun lâyihası ve İktisat ve Ticaret encümenleri mazbataları (1/15) (Ruznameye).

11. — İdare Âmirleri Balıkesir Mebusu Ahmet Kocabıyıköğlu ve Konya Mebusu Reyhan Gökmenoğlu'nun, 1957 malî yılı Muvazenei

Umumiye Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin Türkiye Büyük Millet Meclisi kısmında ve (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerin Riyaseti Cumhur kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Bütçe Encümeni mazbatası (2/6, 2/14) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,07

REİS — Reisvekili İbrahim Kirazoğlu

KÂTIPLER : Hakkı Kurlmel (Kayseri), İhsan Gülez (Bolu)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız, efendim.
(Denizli mebuslarına kadar yoklama yapıldı)

REİS — Ekseriyetimiz var, celseyi açıyorum, efendim.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

1. — Sayın mebuslardan bazılarına izin verilmesi hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti tezkeresi (3/88)

REİS — Tezkereyi okutuyorum.

Umumi Heyete

Aşağıda adları yazılı Sayın Mebusların hıızalarında gösterilen müddetlerle izinleri, Riyaset Divanının 16 . XII . 1957 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet Yüce tasviplerine arz olunur.

T. B. M. Meclisi Reisi
Refik Koraltan

Afyon K. Mebusu Gazi Yiğitbaşı, 1 ay, hasta olduğu için, 28 . XI . 1957 tarihinden itibaren.

Ankara Mebusu İbrahim Saffet Omay, 1,5 ay, hasta olduğu için, 1 . XI . 1957 tarihinden itibaren.

Hatay Mebusu İzzettin Cilli, 2 ay, hasta olduğu için, 1 . XI . 1957 tarihinden itibaren.

İstanbul Mebusu Mucip Kemalyeri, 15 gün, hasta olduğu için, 23 . XI . 1957 tarihinden itibaren.

İstanbul Mebusu Sedat Çetintaş, 1 ay, hasta olduğu için, 14 . XI . 1957 tarihinden itibaren.

Kırşehir Mebusu Osman Bölükbaşı, 1 ay, hasta olduğu için, 14 . XII . 1957 tarihinden itibaren.

Kırklareli Mebusu Hüsnü Yaman, 2 ay, hasta olduğu için, 1 . XI . 1957 tarihinden itibaren.

Konya Mebusu Halil Özyörük, 2 ay, hasta olduğu için, 16 . XII . 1957 tarihinden itibaren.

Trabzon Mebusu Osman Nuri Lermioğlu, 20 gün, hasta olduğu için, 9 . XII . 1957 tarihinden itibaren.

REİS — Ayrı ayrı okutup reylerinize arz edeceğim.

Afyon K. Mebusu Gazi Yiğitbaşı, 1 ay, hasta olduğu için, 28 . XI . 1957 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ankara Mebusu İbrahim Saffet Omay, 1,5 ay, hasta olduğu için, 1 . XI . 1957 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hatay Mebusu İzzettin Cilli, 2 ay, hasta olduğu için, 1 . XI . 1957 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İstanbul Mebusu Mucip Kemalyeri, 15 gün, hasta olduğu için, 23 . XI . 1957 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İstanbul Mebusu Sedat Çetintaş, 1 ay, hasta olduğu için, 14 . XI . 1957 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kırşehir Mebusu Osman Bölükbaşı, 1 ay, hasta olduğu için, 14 . XII . 1957 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kırklareli Mebusu Hüsnü Yaman, 2 ay, hasta olduğu için, 1 . XI . 1957 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Konya Mebusu Halil Özyörük, 2 ay, hasta olduğu için, 16 . XII . 1957 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Trabzon Mebusu Osman Nuri Lermioğlu, 20 gün, hasta olduğu için, 9 . XII . 1957 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Suallere geçiyoruz.

5. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — ŞİFAHİ SUALLER VE CEVAPLARI

1. — *Ordu Mebusu Arif Hikmet Onat'ın, Ordu Vilâyeti Nafia Müdürlüğü emrinde çalışan on bir şoför ve iki memurun işlerine son verilmesi sebebine dair sualine Dahiliye Vekili Namık Gedik'in şifahi cevabı (6/3)*

REİS — Sual sahibi burada mı? Burada. Dahiliye Vekili...? Burada. Suali okuyoruz, efendim.

5 . XII . 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanlığına
Ordu vilâyeti Nafia Müdürlüğü emrindeki iki memur ve 11 şoförün işine son verilmesi hakkında.

Ordu Valisi, vilâyet Nafia Müdürlüğü emrinde çalışan on bir şoför ve iki memurun işine 12 . XII . 1957 tarihinde son vermiştir. Vazifelerinin devamı müddetince bağlı oldukları makam tarafından en küçük bir ikaz ve ihtara dâhi mâruz kalmıyan bu vatandaşların kış ortasında böyle gelişi güzel kapı dışarı edilmesi ve kendilerine İş Kanununda mu-sarrah en küçük hakların bile tanınmaması sebebi nedir?

Sayın Dahiliye Vekili tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını saygı ile rica ederim.

Ordu Mebusu
Arif Hikmet Onat

REİS — Dahiliye Vekili.

DAHİLİYE VEKİLİ NAMIK GEDİK (Aydın) — Ordu Mebusu Sayın Arif Hikmet Onat tarafından verilen şifahi sual takririne cevap arz ediyorum.

Ordu Vilâyeti Nafia teşkilâtında yevmiyeli olarak çalışan bir kısım işçilerin, çalışma programının ikmal edilmiş ve iş mevsiminin de sona ermiş bulunması sebebiyle vazifelerine nihayet verildiği, ancak çalışmalarında kusurlu görüldüklerinden İş Kanunu mucibince kendilerine ihtarda bulunulup ikramiye verilmesine lüzum görülmediği vilâyetten bildirilmiştir. Bu hususun ayrıca merkezden tetkik ve tahkiki için mahalline müfettiş gönderilmiş bulunmaktadır. (Sağdan, bravo, sesleri)

Bahsi geçen işçilerin kusurlu oldukları sabit görüldüğü takdirde yapılan muamelede bir usulsüzlük yoktur. Aksine kusurlu olmadıkları anlaşılacak olursa kanunen hak kazandıkları ikramiyelerin kendilerine tediyesi hususunda Ordu Valiliğine icabeden emir verilecektir. (Sağdan, bravo, sesleri)

REİS — Arif Hikmet Onat.

ARIF HİKMET ONAT (Ordu) — Efendim, ben bu sözlü soruyu, Sayın Dahiliye Vekilimizle bir münakaşa ve polemik kapısı açmak için vermiştim. Mâksadım bu 13 vatandaşın bir haksızlığa mâruz bırakılmaması idi. Hakikat

ğudur ki, bu 11 şoför ve 2 memur uzun zaman-
dan beri Ordu Vilâyeti Nafia emrinde ve husu-
si muhasebe hizmetinde çalışmaktadırlar. Takri-
rimde de belirttiğim gibi, bu çalışmaları sıra-
sında valilik makamından ve Nafia Müdürlüğüün-
den en küçük bir ihtar, ikaz ve tecziyeye mâruz
kalmamışlardır. Hal böyle iken valilik emri dik-
katle tetkik edilirse, ki bu emir bende var,
vaktinizi almamak için okumaktan sarfınazar
ediyorum. - Birinci kısımda bunların beceriksiz
ve ehliyetsiz oldukları ileri sürülmektedir. Rica
ediyorum, 11 şoförden bir tanesi ehliyetsiz, ah-
lâksız, bir ikisi beceriksiz olabilir, fakat 11 i de
suçlu olamaz.

İkinci kısımda, tahsisat bitmiş, deniyor ve ilâ-
ve ediliyor : «İş Kanununun bize yetki veren 16
ncı maddesinin aşağıdaki fıkralarına dayanarak
sizi tazminatsız olarak kapı dışarı ediyoruz.» de-
niliyor. Arkadaşlar, kış ortasında çoluk çocuğu
olan bu insanlara böyle muamele yapılır mı?
Dahiliye Vekilimiz işe el atmış, kendisinden rica
ediyorum, bu vatandaşlar bir haksızlığa ve
mağduriyete uğratılmasın. Ayrıca alâkalarından
dolayı kendisine teşekkür ederim.

REİS — Sual cevaplandırılmıştır.

2. — *Ordu Mebusu Münir Ekşi'nin, Gürgen-
tepe Belediyesine tahsis edilen kamyonun ne se-
beple geri alındığına ve Belediye Reisinin işine
ne için son verildiğine dair sualine Dahiliye Ve-
kili Namık Gedik ve Ticaret Vekili Abdullah
Aker'in şifahi cevapları (6/4)*

REİS — Sual sahibi burada mı efendim?
(Burada sesleri)

Dahiliye ve Ticaret Vekilleri cevap verecek-
ler mi, efendim?

DAHİLİYE VEKİLİ NAMIK GEDİK (Ay-
dın) — Cevap vereceğim.

REİS — Suali okuyoruz, efendim.

Geri alınan Gürgentepe Be-
lediye kamyonu ve işten el-
çektirilen Belediye Reisi
hakkında

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın
Başkanlığına

Ordu ilinin Gürgentepe kasabası Belediyesine
tahsis edilen ve teslim olunan Şevrole marka
kamyonun sözü edilen belediyece bedeli de öden-
diği halde :

1. Ordu Valiliği tarafından hangi hukuki
sebeplere müsteniden zorla geri alındığının Say-
ın Dahiliye ve Ticaret Vekilleri tarafından,

2. Sözü edilen Belediye Reisi Hamdi Yıl-
maz'ın, valilik tarafından ne sebeple işine son
verildiğinin ve hukuki müstenidatının ne oldu-
ğunun, açıkça yolsuzluk yapan Vali Nurettin
Özcebek hakkında ne gibi bir muamele yapıldı-
ğının Sayın Dahiliye Vekili tarafından sözlü
olarak cevaplandırılmasını saygılarımla rica ede-
rim.

Ordu Milletvekili
A. Münir Ekşi

REİS — Dahiliye Vekili.

DAHİLİYE VEKİLİ NAMIK GEDİK (Ay-
dın) — Ordu Mebusu Sayın Münir Ekşi tarafın-
dan verilen şifahi sual takririnin vekâletimi alâ-
kadar eden kısmına cevap arz ediyorum :

«Gürgentepe» Belediyesine Ticaret Vekâletin-
ce tahsis edilen kamyon, Ordu Belediyesi ihtiya-
cının daha âcil olduğu esbabı mucibesıyla vâkı
teklif üzerine bilâhara Ordu Belediyesine tahsis
edilmiştir. Tahsisin bu suretle değiştirilmiş ol-
ması sebebiyle bahse mevzu kamyonun Gürgen-
tepe Belediyesince henüz hizmete konulmadan
Ordu Belediyesine verilmesi hususundaki vilâ-
yet emrine mutavaat etmiyen adı geçen yer Be-
lediye Reisi hakkında vilâyetçe tahkikata baş-
lanmış ve Memurin Muhakemat Kanununun 12
nci maddesi mucibince de tahkikat sonuna ka-
dar işten menedilmiş olduğu anlaşılmıştır.

Ancak; Ticaret Vekâletine vukubulan bir
müracaatte Gürgentepe Belediyesinin kamyonu
teslim alıp hizmete koyduğu ve bundan sonra
vilâyetçe istirdadına teşebbüs olduğu mezkûr
Belediye Riyasetince iddia edildiğinden bu ci-
hetin tesbiti için mahalline merkezden müfettiş
gönderilmiştir. Alınacak rapora göre vilâyetin
salâhiyetlerini tecavüz ettiği ve muamelede ka-
nunsuzluk ve haksızlık bulunduğu anlaşılırsa
ıslahı için icâbeden emrin verilerek gerekli mu-
amelenin yapılacağı tabiidir.

REİS — Ticaret Vekili.

TİCARET VEKİLİ ABDULLAH AKER
(İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, cümlenizin
malûmu olduğu üzere biz tevzi muamelelerini
doğrudan doğruya valiler yolu ile yapmaktayız.
Bu kamyon vali tarafından Gürgentepe için is-
tenmiştir. Sonradan vali tarafından bu kamyo-

nun merkez belediyesine tahsisi talebedildiği için valinin talebi tervicedilmiştir. Arkasından Gürgentepe Belediyesi, kamyonu verin diye, bize müracatte bulundu. Esasen biz tahsisi yaparken Gürgentepe için yapmıştık. Bildiğiniz gibi tahsis ve tevzi işleri valilerin salâhiyeti dâhilindedir ve 25 numaralı sirküler de bunu âmirdir. Bu vaziyete göre bizce yapılacak bir muamele olmasa gerektir.

Yalnız şunu arz edeyim ki; Dahiliye Vekâletinin yapmış olduğu tahkikat devam ededursun, Gürgentepe için bir kamyon tahsis ettireceğim.

REİS — Münir Ekşi.

MÜNİR EKŞİ (Ordu) — Muhterem arkadaşlarım; muhterem vekil Beyefendilerin verdikleri cevapları dinledim. Bu husustaki mâruzatım Dahiliye Vekâletinin işe elkoymuş bulunması hasebiyle kısa olacaktır.

Muhterem Ticaret Vekili arkadaşlarımız valilerin tahsis ve tevzi mallarına ait mesuliyet ve bu cümleden vazifeleri tam olduğunu bu yurdular. Ben işin bu cephesini karıştırmıyacağım. Yalnız arz etmek istediğim noktalar şunlardır:

Gürgentepe Belediyesi yeni teşekkül etmiş olup inkişaf safhasında bulunan bir kasabanın ihtiyaçlarını görmek mevkiinde bulunan bir belediyedir. Bu münanebetle kendisi vilâyetten bu gerekçe ile bir kamyon tahsisini istemiş, vilâyetin tavassutu ile 4 . X . 1957 tarihinde kamyonun tahsis edildiği ve 20 gün içinde alınması icabettiği bildirilmiştir. 24 . X . 1957 tarihinde gerekli muamele tekemmül ettirilerek İstanbul'da tahsis edilen yerden bu kamyon belediye mutemedi tarafından tesellüm edilmiştir. Bilâhara 28 . X . 1957 tarihinde, yani seçimlerden bir gün sonra - hatırlatmak için söylüyorum, yoksa her hangi bir saikle ifade etmiş olmamak için bu ciheti kaydedeyim. - bu kamyon, vilâyet tarafından tahsisi değiştirildi diyerek belediyeden geri alınmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti kanunlarının mevzu hükümlerine göre, bu bapta mülkiyetin teşekkülü bakımından, Medeni Kanunun menkul mülkiyetlerine ait hükümlerini arkadaşlarımız hatırlamalarını rica ederim. Bir menkulün mülkiyeti teslim ile alana intikal eder. 24.X.1957 tarihinden itibaren bu kaideye göre belediye bunun üzerinde mülkiyet hakkı iktisabetmiş

oluyor. Bilâhara 28 . X . 1957 tarihinde vilâyetin tahsis değiştirdiği kaydıyla kamyonu geri istemesini, mülkiyeti organize eden kaideler bakımından, mahzurlu buluyorum. Bu işte, yolsuzluk olup olmadığı Dahiliye Vekâletinin yapacağı tahkikatla anlaşılacağı için, bu nokta üzerinde fazla durmuyorum.

Gürgentepe Belediye Reisinin yaptığı kanunsuz hareketten dolayı işine son verildiği noktası üzerinde de bir iki şey söylemekliğime müsaade buyurun.

Belediye reislerinin vazifelerini tayin eden Belediye Kanununun 100 ncu maddesini, hâdiseye ıttılam bakımından, arz edeceğim.

«Madde 100. — Belediye idaresinin şahsiyeti hükmiyesinin mümessili sıfatıyla belediye reisi,

- A) Belediye emvalini idareye,
- B) Varidat ve mutlubatını takip ve tahsile,
- C) Salâhiyattar makam ve heyetin tasdikine iktiran etmek şartıyla akdi mukaveleye, sulh ve ibraya, teberruatı kabule, belediye hesabına umum medeni akitleri icraya,

D) Devair ve mehakin nezdinde müddei veya müddeaaaleyh sıfatıyla belediyeyi temsile veya bir başkasını tevkile.

E) Belediye bütçesinin âmiri itası sıfatıyla sarf evrakını ve masarîf tahakkukatını tasdik ve sarf emirlerini imzaya salâhiyattardır.»

Burada belediye reisinin belediye adına tesellüm edilmiş bir kamyonu verebileceğine dair hiçbir hüküm yoktur. Bu hesaba göre müphem bir husus var. Bu hususta yetkili organ belediye meclisidir. Belediye reisinin vilâyete verdiği cevapta bir kanunsuzluk olacağımı tahmin etmiyorum.

Dahiliye Vekâletinin yaptığı tahkikatın doğru yolda bir neticeye varacağına kaaniim. Tahkikata intizaren başkaca mâruzatta bulunmıyacağım. Cevaplarından dolayı sayın vekil arkadaşlarıma teşekkür ederim.

REİS — Sual cevaplandırılmıştır.

3. — Adana Mebusu Suphi Baykam'ın, İstanbul Gazeteciler Sendikası ile İşçi Sendika, Birlik ve federasyonlarının kapanış sebeplerine dair sualine Çalışma Vekili Hayrettin Erkmen'in şifahi cevabı (6/5)

REİS — Soru sahibi burada mı?.. (Burada, sesleri) Vekil, burada. Soruyu okutuyorum.

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki hususların Çalışma Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını saygılarımla rica ederim.

Adana Mebusu
Dr. S. Baykam

1. İstanbul Gazeteciler Sendikası hangi sebeple ne zamandan beri kapalıdır. Ne zaman açılması düşünülmektedir?

2. Şimdiye kadar kapatılan ve sayısı 150 yi aştığı söylenen işçi sendikası, birlik ve federasyonların kapanış sebepleri nelerdir; bu teşekküller ne vakit yeniden faaliyete geçeceklerdir?

REİS — Çalışma Vekili, buyurun.

ÇALIŞMA VEKİLİ HAYRETTİN ERK-MEN (Giresun) — Muhterem arkadaşlarım; 5018 sayılı Sendikalar Kanununun 7 nci maddesinin 2 nci fıkrası mahkemelere veya sorgu hâkimine kanunda gösterilen sebeplere müsteniden sendikaları faaliyetten menetmek salâhiyetini tanımıştır.

İstanbul Gazeteciler Sendikası Kırşehir'in vilâyet haline getirilmesi sebebiyle yapılan me-rasimde basın mensuplarının sözde dövülüp sö-vüldüğünü iddia ederek bunu protesto maksadiyle 1 Temmuz 1957 tarihli hilâfı hakikat bir beyanname neşretmişti. İstanbul Cuhuriyet Müddeiummiliği bu hilâfı hakikat beyannamenin neşri dolayısıyla İstanbul 1 nci Sorgu Hâkimine müracaatte bulunmuş ve sorgu hâkimliği 5. VII. 1957 tarihinde bu sendikanın muvakkaten faaliyetten men'ine karar vermiştir.

Adli mercilere alınan bu tedbirin ne vakit kaldırılacağıın tâyini idarenin salâhiyetleri cümlesinden değildir.

Diğer taraftan 9 birlik ve federasyon yine Sendikalar Kanununun 7 nci maddesinin adli mercilere tanıdığı salâhiyete müsteniden salâhiyetli mahkemeler tarafından kapatılmıştır. Kapatma sebebi bu teşekküllerin durumlarının 5018 sayılı Sendikalar Kanununun 1 ve 8 nci maddeleriyle vaz'olunan hükümlere aykırı bulunmasıdır.

Yukarda arz olunanlardan gayri kapatılan başkaca bir sendika birlik veya federasyon mevcut değildir. Bu itibarla sual sahibinin id-

dia ettiği 150 sendika, birlik veya federasyonun kapatılmış olması vâkı değildir.

REİS — Suphi Baykam.

SUPHİ BAYKAM (Adana) — Muhterem Çalışma Vekilinin sendika ve birliklerin kapanmasıyla ilgili beyanlarını dinlediniz. Müsaade buyurursanız İstanbul Gazeteciler Sendikasının kapanma sebeplerini ve diğer birlik ve federasyonlara tatbik edilen muamelenin ne şekilde cereyan ettiğini birkaç kelime ile bendeniz de hulâsa edeyim. Gayet kısa notlar olarak arz ediyorum.

1 Temmuz da Kırşehir vilâyet oluyor. Gazeteciler Bölükbaşı ile birlikte Kırşehir'e gitmişler. Orada dövülmüşler, vazifeliler tarafından sövülmüşler. Gazetelerde intişar eden umumî hâvadis olarak arz ediyorum. Ertesi gün ayın ikisinde Bölükbaşı'nın tevkifi ile ilgili adliyede bâzı müessif hâdiseler cereyan ediyor. Bu hâdiselerle birlikte gene gazeteciler Kırşehir'de uğradıkları muamelenin aynına mâruz kalıyorlar. Bununla birlikte bir de nezaret altına alınıyorlar.

Ayın üçünde, 3 Temmuzda Ankara Gazeteciler Sendikası ve Ankara Gazeteciler Cemiyeti haber alma ve haber vermeye müdahale, diyerek protesto ediyorlar, hâdiseyi.

Bu hâdiseden bir gün sonra, ayın dördünde, aynı protesto İstanbul Gazetecileri Sendikası tarafından yapılıyor. Ayın beşinde İstanbul Gazeteciler Sendikası kapatılıyor.

Muhterem arkadaşlarım; bu hâdiselerle ilgili olduğunu düşündüğümünden bâzı, tâbir caizse, muzip tesadüfler oluyor. Onları arz edeyim :

İstanbul'da Havadis Gazetesinin 3 Temmuz tarihli nüshasında «Küçük gazeteciler» başlığı altında bir başmakale intişar ediyor. Gazete burada, ağza alınmıyacak derecede şerefle vazife yapan gazetecilere ağır hakarete bulunan bir başmakale. Bu gazetenin intişarından bir gün sonra yani 4 Temmuz günü Dahiliye Vekili Namık Gedik gazete sahip ve başyazarlarına verdiği yemekte aynen şu meselelere temas ediyor. Bu da yine vesika olarak elimdedir. Kırşehir hâdiselerini gazete muhabirlerinin yanlış aksettirdiğini, işler böyle giderse gerekli tedbirlerin alınacağını ve gazete sahiplerinin müteyakkız olması gerektiğini ifade ediyorlar.

Bu mevzuu şimdi bir hükme bağlamaksızın bir tarafa bırakırken işçi sendikalarına tatbik

edilmekte olan muameleye gelelim. Sayın Çalışma Vekili diyorlar ki; 5018 sayılı Kanunun sarıh hükümlerine istinadedilerek sendikalar ve sendikaların bağlı buldukları birlik ve federasyonlar kapatılmış bulunmaktadır.

Muhterem arkadaşlar; bu sözlerin mesnetsizliğini izah için, bir iki vesikayı okuyarak sizleri biraz gerilere götürmek isterim.

Sendikalar Kanunu 1947 yılının Şubat ayında kabul edilmiştir. Bu kanunun kabulünden sonra işçiler kendi haklarını iş verenlere karşı sendikaları vasıtasıyla müdafaa etmek hakkına sahiboluyorlardı. Bu kanunun safahatı hakkında huzurunuzu işgal edecek değilim. Ancak; dokuz seneye yaklaşan bir müddet içinde muhterem arkadaşlar, bu teşekküllerin, birlik ve federasyonların daima kanuna uygun olduğu, uygun şekilde teşekkül ettiği ve yine bu teşekküllere iltihakların kanuna uygun olduğuna dair, Çalışma Vekâletinin yazıları mevcuttur. Sizlere iki vesika okuyacağım. İkincisi de yine Çalışma Vekâleti Genel Müdürlüğünün bu şekildeki bir yazısı ile birliklerin 5018 sayılı Kanuna uygun olduğu mütalâa edilmiştir. Vesikalar şudur :

«1. Güney İşçi Sendikaları Federasyonu 27 . VIII . 1946 tarihinde kurulmuş olup, Çalışma Vekâleti Seyhan Bölge Çalışma Müdürlüğünden alınan şu yazı ile; (Federasyonumuza ait ana Tüzüğün 3512 ve 5018 sayılı Kanun hükümlerine uygun bulunduğu Çalışma Vekâletinden bildirilmiştir. Bilgi husulünü rica ederim.) Ana Tüzüğü tasdik edilmiştir.

2. Yine Çalışma Vekâleti Genel Müdürlüğünden alınan aşağıdaki yazıda görüleceği veçhile, Federasyona bağlı sendikaların genel kurullarından alınan kararların 5018 sayılı Kanunun (8) nci maddesine uygun olduğu bildirilmektedir.

Seyhan Bölge Çalışma Müdürlüğünün 9.XII.1955 tarih ve 9745 sayılı yazısına ekli olarak alınan (Tütün, Sigara ve İspirtolu İçkiler, Adana Mensucat ve Çırçır ve Adana Un, Unlu Maddeler İşçileri sendikalarının) Federasyona iltihaka dair bulunan teklif ve kararları 5018 sayılı Kanunun 8 nci maddesi hükmüne uygun görülmüştür.

Malûmat husulünü ve Federasyona dâhil diğer üye sendikalar tarafından da mezkûr kanun hükümlerine uygun olarak ittihaz edilecek kararların gereği yapılmak üzere vekâletimize

gönderilmesini rica ederim.» diyorlar. Bu Adana İşçi Sendikaları Birliğiyle ilgili vesika. Şimdi bir başka vesikayı arz edeyim.

Sakarya Bölgesi İşçi Federasyonları Başkanlığına yine Çalışma Vekâletinin 24 . XI . 1955 tarihli yazı karşılığı.

«Eskişehir Torak Sanayi İşçileri Sendikası 3 . VIII . 1955 ve Eskişehir Ekmek, Simit, Un ve Unlu Maddeler İşçileri Sendikası da 26 . VI . 1955 tarihlerinde akdettikleri umumi heyet toplantılarında 5018 sayılı Kanunun 8 nci maddesi hükmüne uygun olarak aldıkları kararlarla «Sakarya Bölgesi İşçi Sendikaları Federasyonuna iltihak etmişlerdir.

Hukukan teşekkül etmiş bulunan federasyon umumi heyet toplantısının yukarda bahis konusu edilen sendikaların delegelerinin iştirakiyle yapılması icabetmektedir.

Malûmat husulü rica olunur.» diyor.

İlâve olarak 12319 sayılı yazıyla, yine 7 . II . 1955 te şu yazı gönderiliyor :

«Eskişehir Hava Sanayi İşçileri Sendikasının federasyonumuza iltihaka mütedair ittihaz ettiği 19 . XII . 1955 tarihli umumi heyet kararı 5018 sayılı Kanunun 8 nci maddesi hükmüne uygun görülmüştür.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Çalışma Vekili Y.

İmza»

Muhterem arkadaşlar, işçi sendikalarıyla ilgili olan kanunun 1947 den itibaren, kabul edildiği zamandan sonra, gerek C. H. P. iktidarı gerek D. P. iktidarı zamanında, biraz evvel yalnız iki vesikasını okuduğum şekilde münasebetler normal cereyan etmiş, federasyonlar daima meşru olarak kabul edilmişlerdir ve muhabere görmüşlerdir.

Şimdi arkadaşlar, bu meşruiyet yalnız bununla kalmıyor. Çalışma Vekâleti ve Muhterem Hayrettin Erkmen'in imzalarıyla yalnız Sakarya İşçi Federasyonuna 22 500 liralık bir yardım; ondan evvelki Çalışma Vekili zamanında da başka bir yardım yapılmıştır.

Bununla söylemek istediğim şudur : 1956 nın başlarına kadar bu işler normal olarak devam ediyor. Şimdi muhterem Çalışma Vekilinin buyurdıkları kanuna göre, mahkeme isterse birliklerin teşekkül tarzını mütalâa eder ve kanuna uygun bulmazsa kapatır. Elbette, bu karara hiç-

bir diyeceğim yok. Ancak sizlere bir vesika daha okuyorum. «Gizli ve zata mahsustur» ibaresini taşıyor ve Adliye Vekâletine yazılıyor. Altında Çalışma Vekilinin imzası.. (Soldan, «kimden aldın» sesleri) («Nereden aldın» sesleri)

YAŞAR GÜMÜŞEL (Artvin) — Nereden çaldın, onu söyle.. (Soldan, şiddetli gürültüler) (Sağdan, «devam devam» sesleri)

SUPHİ BAYKAM (Devamla) — «5018 sayılı Sendikalar Kanunu muvacehesinde gerek 2/3 ekseriyet kararı ve gerekse bu birliklerin aynı iş kolunda çalışan işçilerin kurdukları sendikalardan terekkübetmemeleri bakımından kuruluşlarını kanuna aykırı telâkki ettiğimiz diğer vilâyetlerdeki işçi sendikaları birlik veya federasyonları ile bunları teşkil eden sendikaları ve bu sendikalardan hangilerinin aynı iş kolundan olduğu ile hangilerinin iltihak kararlarının buna uygun olduğunu gösteren cetvel ekli olarak takdim kılınmıştır.

Bunlar hakkında gerekli muamelenin yapılmasını tetkik ve kararlarınıza saygı ile arz ederim.»

Muhterem arkadaşlar; bu tebliğden sonra Adliye Vekâleti ilgili makamları harekete geçirmiş ve biraz evvel Muhterem Çalışma Bakanının da ifade ettikleri gibi 9 birlik ve federasyon kapatılmıştır. Hemen yeri gelmişken arz edeyim, takririmde 150 sendikanın bağlı bulunduğu mütalâa edilmiştir. Esasen, 150 diye rakamın üzerine basılmış değildir, kapatılan birlik ve federasyonlar şunlardır :

Ankara İşçi Sendikaları Birliği, Güney İşçi Sendikaları Federasyonu, Karadeniz İşçi Sendikaları Federasyonu, Eskişehir İşçi Sendikaları Birliği, Sakarya Bölgesi İşçi Sendikaları Federasyonu, Bursa İşçi Sendikaları Birliği, Marmara Bölgesi İşçi Sendikaları Federasyonu, Kocaeli Bölgesi İşçi Sendikaları Birliği bu kapatılan teşekküller arasındadır.

Muhterem arkadaşlar, hemen arz etmekle mükellef olduğumuz husus şudur ki; Muhterem Vekilin kapanış sebepleri hakkında söyledikleri sözler bizi tatmin etmemiştir, bunun üzerinde birkaç kelime söylememe müsaadenizi rica edeceğim...

REİS — Suphi Bey, iki dakikanız kamıştır, onu hatırlatmak isterim.

SUPHİ BAYKAM (Devamla) — Peki efendim.

Efendim, 5018 sayılı Kanunun hükümleri hakikaten ihlâl edilmişse bu takdirde yapılacak şey başka olmalıydı. Nitekim kanunun ruhu bu sendikaların kurtarılmasını âmirdir.

Bu kanun tedvin edilirken Sayın Çalışma Komisyonu Başkanı Emin Erişirgil «Bir sendika istediği birliğe girebilir» diye o zaman bir suale cevaben söylemiştir. Türkiye’de, milyonları aşan işçi kütlesinin hayatları ile yakından alakalı Sendika federasyonlarının böyle haksız bir tasarrufla kapatılması yoluna gidilmesini doğru bir hareket olarak kabul etmiyoruz. (Soldan : İş mahkemede sesleri) Ama arkadaşlar, unutmayınız ki; bunu Çalışma Vekâleti tahrik etmiştir. Bu sebeple, bir kanun maddesi getirip kanunu tashih etmeleri pekâlâ mümkündür, bunu rica ediyoruz.

Bu mâruzatımın çerçevesi içinde arz etmek istediğim şudur : İstanbul Gazeteciler Sendikasının bir takibata uğramadığı nazara alınırsa ortada suç yok demektir. Suç yoksa bu sendika açılın. Böyle bir teşekkülün meydana gelmesi, gelişmesi kolay bir şey değildir. 10 senede meydana gelmiş bulunan bu kadar güzel bir işçi organizasyonunun kapanması cihetine gitmek hatadır. Onu ıslah çarelerini aramak ve tekemmül ettirilmesi için gerekli tedbirleri almak gerekir. Bunların 10 senelik hizmetlerini bir tarafa bırakıp kapatılma cihetine gidilmesini ben üzüntü ile karşılıyorum. Bu bakımdan Sayın Çalışma Vekilinin en kısa bir zamanda bu istikamette işçilerin organizasyonunun teminini sağlayacak Birleşmiş Milletler Sözleşmesine uygun, İnsan Hakları Beyannamesinin 23 ncü maddesinin emirlerini yerine getirecek tarzda yeni bir icrata doğru gitmelerini biz rica ediyoruz. Mâruzatım bundan ibarettir. (Sağdan, alkışlar)

REİS — Çalışma Vekili

ÇALIŞMA VEKİLİ HAYRETTİN ERK-MEN (Giresun) — Çok muhterem arkadaşlarım, bu sual vesilesiyle ortaya çıkan bir mesele- nin halledilmesi lâzımdır. Süal sahibi burada bir vesika okuyor: «Gizlidir ve zâta mahsustur.» Bir Vekilden öbür Vekile yazılıyor. Bunu nasıl ele geçirmişlerdir? Devlet muhaberatının mahremiyeti nerede kalmıştır? Demek ki, Halk Partisi, parti olarak Devlet teşkilâtı ve idare mekanizması içinde casuslar bulunduruyor. (Sağdan, «sözünü geri al» sesleri, gürültüler) Hiç beyhu-

de gürültü yapmayın. Sizin gürültülerinizle söyleyeceklerimden vazgeçecek değilim. (Sağdan, gürültüler, sözünü geri al sesleri.)

REİS — Sükûneti muhafaza buyuralım.

ÇALIŞMA VEKİLİ HAYRETTİN ERKMEN (Devamla) — Devlet muhaberatının, resmî muhaberatın mahremiyeti ihlâl ediliyor. (Sağdan, gürültüler, sözünü geri alsın, sesleri) Muhterem arkadaşlar, bir kere daha gürültü metoduna vaş vuruyorlar. Ne söyledim. Söylediğimi tekrar edeceğim ve ısrar edeceğim. Aziz arkadaşlarım... (Sağdan, gürültüler)

KASIM GÜLEK (Adana) — Sözünü geri al-sın.

REİS — Efendim, çok rica ederim, sükûneti ihlâl etmeyin. (Sağdan, şiddetli gürültüler, soldan mukabeleler) Muhterem arkadaşlarım, mevzuu müzakere olan sual, sual sahibiyle Vekil arasındadır. (Sağdan, şiddetli gürültüler ve «sözünü geri alsın» sesleri)

Fahri Bey size ihtar ediyorum. Bir konuşma devamlı bir reaksiyon ve gürültüyle karşılaşmaz. Her hangi şekilde konuşan Vekil arkadaş sözünün mânasını müdrik olarak konuşuyor. Su-al sahibi gereken cevabı verebilir. (Sağdan, şiddetli ve devamlı gürültüler)

FAHRİ KARAKAYA (Elâzığ) — Sözünü geri alsın.

REİS — Fahri Bey size ikinci ihtar veriyorum... Devam buyurun, efendim.

ÇALIŞMA VEKİLİ HAYRETTİN ERKMEN (Devamla) — Genel Başkanlarının bir sözünü kendilerine hatırlatacağım: Suçluların telâşi içindeler! (Soldan, alkışlar)

Muhterem arkadaşlarım, gizli bir vesikanın merciinden başka bir yere intikal ettirilmesi bir vesika aşırmadır ve buna casusluk denir! (Soldan, şiddetli alkışlar), (Sağdan, şiddetli gürültüler, masalara vurmalar.) Resmî dairenin mahremiyetine riayet etmeden, gizli bir malûmatı alıp, mesul olmıyan başka bir mercie intikal ettiren insan casustur. (Soldan, alkışlar, sağdan, şiddetli gürültüler ve masa kapaklarına vurmalar.) (Balıkesir Mebusu Vacid Asena'nın Hatay Mebusu İhsan Ada'nın üzerine yürümesi üzerine şiddetli gürültüler).

REİS — Arkadaşlar, rica ederim, oturunuz, Vacid Bey rica ederim sakın olunuz. (Soldan. «Kasım Gülek tahrik ediyor» sesleri) Lütfen

oturunuz arkadaşlar. (Sağdan, şiddetli gürültüler) Fahri Bey, rica ederim oturunuz. Kasım Bey, zatâlinizin hareketlerinizi kontrol etmenizi ve her hangi bir şekilde tahrikâmiz hareketlerde bulunmamamızı, müzakerenin selâmetle cereyanı bakımından, rica ediyorum, ihtar ediyorum. Lütfen arkadaşlar, yerlerinize oturunuz, efendim.

İHSAN ADA (Hatay) — Casus değiliz, öyle bir şey yok.

VACİD ASENA (Balıkesir) — Reis Bey bu kim oluyor?

ÇALIŞMA VEKİLİ HAYRETTİN ERKMEN (Devamla) — Muhterem arkadaşlar; sözlerimi tekrar ediyorum ve diyorum ki; bu mektubu, bu gizli ve zata mahsus yazıyı Cumhuriyet Halk Partisine veya onun mebuslarından birisine ulaştırın insan suç işlemiştir. (Soldan, bravo sesleri) Ceza Kanununda yeri vardır. Dürüst muhalefet, onu icabettirir ki, suç işleyen bir vatandaşın fiiline muttali olduğu anda bu suç, bu mevzuu tabkika mezun bulunan salâhiyetli ve alâkalı makama intikal ettirsin. Hani, nerede? (Sağdan, gürültüler, «işte ettiriyoruz» sesleri) (Soldan, alkışlar) Anlamamazlıktan gelmiyelim. Size bu yazıyı temin eden insanın suç işlemiş bulunduğunu biliyorsunuz ve suçlu su saklıyorsunuz. (Soldan, bravo sesleri) Mesele burada.. (Sağdan, «hayır, hayır» sesleri) Suali elimdeki resmî malûmat dairesinde ve kanunların çizdiği çerçeve içinde cevaplamıya hazırım. Burada mesuliyet deruhde eden bir arkadaşımız olarak her zaman cevaplamıya hazırım. Ama sizin dürüst bir muhalefet olarak suç işleyen vatandaşın himaye etmemeniz lâzımdır. (Soldan, alkışlar)

Sevgili arkadaşlarım, Suphi Baykam ne soruyor? «Gazeteciler Sendikası ne sebeple kapanmış, 150 kadar sendikanın kapatılması doğru mu?» Sualin hulâsası bunlar. Kendisine cevap veriyoruz, diyoruz ki; «Sendika kapatmak mahkemelere ait bir salâhiyettir. Bu kapatma hâdiseleri şu muamelelerden geçerek, şu sebeplere dayanarak vâkı olmuştur. Tatmin edilmiş olması lâzımdır arkadaşlarımızın. Gelip buraya, mahkemelerin verdikleri kararları münakaşa mı edeceğiz? Verecekleri kararlara tesir etmek için yol mu göstereceğiz? Esasen sendikaların siyasetle işigali menedilmiştir. Kanun vazının mak-

sadına aykırı olarak burada sendikaları siyaset yapmaya teşvik mi edeceğiz?

Arkadaşlar, sual belli, verilen cevap belli. Ondan sonra çıkıyor buraya, «Böyle bir karar verilmemelidir.» diyor. İdare hukukunun basit bir kaidesi vardır. İdare kanuni olduğu kanaatiyle birtakım tasarruflar yapar. Fakat alâkalar bu tasarruflara karşı kanun mercilerine müracaat edebilirler ve bunların bir kısmı iptal olunabilir. Çalışma Vekâletinin bahis mevzuu sendika ve birliklere ait nizamnameleri tasdik etmiş bulunması, mahkemelerin kanunda gösterilen sebeplere dayanarak bunları kapatma hakkını nezeder mi, bu nasıl hukuk anlayışıdır? (Soldan, alkışlar)

Muhterem arkadaşlar, sualler tamamıyla ve iyi niyetli insanları tatmin edici vuzuhla cevaplanmıştır. Bundan ötesi siyaset gösterişinden ibarettir. Bu yollarla Türk işçisini kendilerine râm edemezler. (Soldan, şiddetli alkışlar)

REİS — Suphi Baykam.

SUPHİ BAYKAM (Adana) — Muhterem arkadaşlar; hâdisenin bu şekilde elektriklenmiş olmasından dolayı üzgünüm. (Soldan, Oooo sesleri)

Müsaade buyurun efendim. Murakabe vazifesini bir milletvekili yaparken elbette elinden gelen bütün imkânları seferber eder ve vesikalar teminine çalışır... (Soldan, «hırsızlık mı yapar?» sesleri, gürültüler) Müsaade buyurun; konuşturmayıcaksanız başka. Dinleyin, rica ederim.

REİS — Rica ederim, hatibin sözünü kesmeyin.

SUPHİ BAYKAM (Devamla) — Muhterem arkadaşlar; bu şekilde elbette elimize geçmiş olan vesikaları, millet adına burada hâkimiyet haklarını kullanmak durumunda olan sizlere söylemek salâhiyetini haizim. (Sağdan, alkışlar) Ortadaki telâş, insanın fikrini, şu istikamete doğru götürüyor: Ben beklerdim ki, Sayın Çalışma Bakanı şu sözleri söylesin. Böyle bir vesika yoktur. Soruyorum, bu vesika var mı, yok mu? Lütfen bunun cevabını versinler. Sizlerin önünde açıklanamıyacak, gizli kalacak hiçbir şey, hiçbir vesika yoktur, arkadaşlar. (Sağdan alkışlar) Eğer millî iradenin tecellisi yalnız iktidar tarafından istenildiği gibi tasarruf edilirse olmaz. Biz de iktidarı murakabe etmek için millet tarafından vazifelendirilerek geldik.

Muhterem arkadaşlar, mademki, iş bu safha ya intikal etti, yüksek huzurunuzda bir hususu daha arz edeyim: Bu durumda olan sendika birlikleri tamamen kapatılmış mıdır? Kapatılmış mıdır? Şimdi burada, aramızda D. P. saflarında İstanbul ve İzmir işçi sendikalarının muhterem başkanları bulunmaktadır. Bundan dolayı memnunum, keşke birliklerin hiçbirisi için tatbik edilmemiş olsaydı. Ama bu şekilde farklı muamele bizi üzmektedir. (Soldan, gürültüler.)

Muhterem arkadaşlar, dediler ki, (Soldan, «mahkemeye sor» sesleri, gürültüler) Arkadaşlar biz çok gençtik, şu kürsüden 1946 ile 1950 arasında Pemokrat Parti tarafından ne vesikalar okundu, biliyoruz. (Sağdan, bravo sesleri, alkışlar) Söylediğimiz mühim bir hâdisedir. Olmuş veya olmamış, işte bunun münakaşasını yapıyoruz. Bizde muhalefet hizmeti için seçilip gelmişiz. Vazifemizi yapmakla mükellefiz. Lütfen buna saygı gösteriniz.

Muhterem arkadaşlar, Sayın Vekil Bey; tamamen iyi niyetle gelmiş insanlar olarak sorulan suallerimize aynı iyi niyetle tatmin edici cevap lûtfetsinler. Sonra bizim de milletvekili olarak bildiklerimizi ifade ederek vazife yapmamıza müsaade etsinler. (Sağdan, bravo sesleri) Biz burada kalkıp işçileri tahrik etmiş durumda değiliz. Lütfen söylerler mi Sayın Çalışma Vekili, kendileri sendika hürriyetine inanmıyorlar mı? Kendileri Demokrat Parti programının yedinci maddesinin son paragrafındaki hükmü hatırlamıyorlar mı?

ZEKİ ERATAMAN (Tekirdağ) — Bunun sualle ne ilgisi var?

SUPHİ BAYKAM (Devamla) — İyi niyetli insanlar, diye bahsediyor. Lütfen söylerler mi; biz sendika hürriyetini müdafaa ederken milyonlarca insanın, milyonlarca işçinin haklarının müdafaasıyla ilgili bir mevzuda hassasiyet göstersek bu iyi niyetten uzaklaşmamız mânasına mı gelir?

Hepsi alın teriyle çalışan ve dünya yüzünde en önde; millî menfaatlere hizmetten şeref duyan bu memleket işçilerine dil uzatamayız. Sayın Çalışma Vekiline sorarız: Neden bu kadar telâş oluyoruz? (Soldan, «seçim nutku mu veriyorsun?» sesleri)

Hâdiseler ağır ve dokunduysa özür dilerim, ne yapalım?

Muhterem arkadaşlar, biz burada hiçbir meselenin üzerinde kötü niyetle durmuyoruz. Zaten inançlarımız odur ki, Demokrat Parti ekseriyeti de buna inanmaktadır. Bu mevzuda bizim kadar hassas olması icabeder. Olan hâdise hoş değil. Lütfedin bunun hesabını Muhterem Vekil Beyden soralım. Bu memleketin siyasi hayatında ve içtimai hayatında büyük yeri olan bir müesseseyi el birliği ile koruyalım arkadaşlar. (Sağdan, alkışlar)

REİS — Çalışma Vekili.

ÇALIŞMA VEKİLİ HAYRETTİN ERKMEN (Giresun) — Çok muhterem arkadaşlar, sual sahibi buyurdular ki, biz muhalefet yapıyoruz, bizim bu muhalefet yapma hakkımıza saygı gösteriniz.

Evvelâ kendilerinden kürsüde konuşan hatibin sözünü kesmemek suretiyle kürsüye saygı göstermelerini beklemek hakkımız değil midir? Burada beni dakikalarca oyaladıklarını hatırlatırsam zannederim ki, haksız olmam. (Sağdan gürültüler, «esasa gel» sesleri)

Görülüyor ki, telaş eden biz değiliz kendileridir. (Soldan bravo sesleri)

Muhterem arkadaşlar, muhalefet yapılır...

EMİN SOSYAL (Maraş) — Esas meseleye gel!

ÇALIŞMA VEKİLİ HAYRETTİN ERKMEN (Devamla) — Sen ağzını kapa!

Muhterem arkadaşlar, sual müessesesi parlâmentolarda muhalefetin bilgi edinmek için ve takibedeceği hattı harekette malzeme olarak kullanmak için ihdas edilmiştir. Dünyanın her tarafında da böyledir. Muhalefet mebusu malûmatı Hükümetten alır, mesul Hükümetten aldığı şeyleri malzeme olarak kullanır. Ama arka kapılardan içeriye girip dosyaları yoklamaz. (Soldan, bravo sesleri) (Sağdan, gürültüler) Muhalif mebuslar kapı arkasından dairelere girip dosyaları yoklayamaz. (Soldan alkışlar) Böyle bir muamele dünyanın hiçbir yerinde yoktur, hiçbir yerde böyle bir şeye rastlanılamaz. Beş on memuru istedikleri gibi kendi maksatlarına kullandıkları vakı değildir. Bunu biz de görüyoruz. Ben diyorum ki, mademki muhalefet hakkına saygı istiyorsunuz, o halde size malûmat veren insanın ismini bildirin, teçziye edelim. (Sağdan gülüşmeler) Ondan sonra muhalefete saygı var mı, yok mu birlikte görüşürüz. Eğer siz bi-

zim büroların arkasında dolaşır, Hükümetin mahrem olan hususatını ele geçirmeye çalışırsanız, elbette böyle bir muhalefete saygı gösterilmez. (Sağdan gürültüler). Sorunuz, Vekillerinizden cevabı alacaksınız. Aldığımız cevap üzerine burada mütalaalarımızı kemali sükûnetle dinlemeye hazır bir iktidar grubu vardır. Ama tekrar ediyorum, aşırma malzeme ile lütfen Büyük Meclisi işgal etmeyin. (Sağdan, gürültüler, «Bunlar sadet dışı» sesleri) Evet sadet dışı, biliyorum. Sual soran sadet dışına çıkmış olduğu için ben de bir parça sadet dışına çıkmaya mecbur oldum.

Sual sahibi, sadet dışı olarak, benim ve Demokrat Partinin sendika hürriyetini kabul edip etmediğimizi sordu. Bunun sualle hiç alakası yoktur. Ama sendika hürriyetini anlayıp anlamadığımızı birkaç rakamla ifade edeyim:

Muhterem arkadaşlar, 1947 senesinde çıkarılan Sandikalar Kanunundan sonra Halk Partisi devrinde üç sene sendikacılık uyandı. Bakınız 50 de 88 sendika ve 76 000 sendikalı vardı. Şimdi içinde bulunduğumuz sene 383 sendika ve 244 000 sendikalı vardır. Bunlar nasıl olmuştur. Sendika hak ve hürriyetine riayet etmeyen bir iktidar devrinde bir inkişaf mümkün olur mu? Bunlar gizli teşekküller değildir. Bilhassa sendikalrımızı bu vasıftan tenzih ederim. Bunlar kanun çerçevesinde ve dürüstlikle çalışan teşekküllerdir. 88 den 383, 76 000 den 244 000 e; sendika hak ve hürriyetine riayet edilmeden bu terakki mümkün müdür? Bunu izah edebilirler mi?

Arkadaşlar, 9 birlik kapatılmıştır. Bu hâdise kanunlarda yeri olan, memleketin içtimai durumunda ehemmiyetli bulunan teşekküllere topyekûn taarruz edilmişcesine demogoji mevzuu yapılıyor. Bu 9 birlik ve federasyon mercince, yani mahkemeler tarafından kaza hakkına dayanılarak kapatılmıştır. Yanı başında yüzlerce sendika, 20 - 30 birlik ve federasyon yaşıyor. Bunu niçin görmüyorsunuz? Biz en uygun yollarla sendikacılığı teşvik ve himaye eden bir iktidarız. Sendika kapatmak bu bizim anlayışımızın dışındadır. Öyle olmasaydı mevcut sendika, federasyon ve birliklerin mevcudiyeti nasıl izah edilebilir.

Bir bardak suda fırtına çıkarmak, işte buna derler.

Mahkemece kaza haklarına dayanarak muvakkaten kapatılmış bir sendika ve kuruluşları Sendikalar Kanununa uymadığı mucip sebeplerle salâhiyetli mahkemelerin muteber kararlarıyla feshedilen 9 birlik vardır. Mahkeme kararları üzerinde değil benim, muhterem heyetinizin dahi tetkik yetkimiz yoktur. Bana soruyor, ne zaman açacaksın diyor. Ben kapatmadım ki ben açayım. Bunları söylüyoruz. Hayır efendim, yine söyleyeceğini söylüyor. Halbuki suallerine iyi niyetli insanların tatmin edici vuzuhla cevapları arz edilmiştir. İktidar devremizde Türk sendikacılığı görülmemiş bir inkişafa mazhar olmuştur. Bundan iktidar olarak iftihar duyuyoruz. Ve sendikaları millete hayırlı hizmetler yapan teşekküller olarak telâkki ediyoruz. (Soldan, alkışlar, bravo sesleri)

REİS — Suphi Baykam.

SUPHİ BAYKAM (Adana) — Muhterem arkadaşlar, çok şükür halen son söz milletvekilidir. İhtüzük değiştikten sonra rahatlarız. Onun için kendimi müdafaa etmek mecburiyetindeyim.

Muhterem arkadaşlar, sual müessesesi için gayesinden uzaklaştırılmış, diye buyurdular. Biz o kanaatteyiz ki, sual müessesesinin bugünkü şeklini Demokrat Parti muhalefeti teessüs ettirmiştir.

REİS — Suphi Bey lütfen mevzu dâhilinde konuşun. Riyaset Vekil Beye ve size müsamaha gösterdiyse lütfen bunu mevzu dâhilinde kullanın.

SUPHİ BAYKAM (Devamla) — Muhterem arkadaşlar (kapı arkasından vesika aşırılmıştır) tâbirine cevap vermek ve hattâ daha incitici bir tâbirle cevap vermek mümkündür. Böyle şey yoktur. (Soldan, gürültüler)

VACİD ASENA (Balıkesir) — Cevap versene, izah etsene!

REİS — Vacid Bey lütfen müdahale etmeyin.

SUPHİ BAYKAM (Devamla) — Arkadaşlar biz sadece murakabe vazifemizi yapıyoruz.

Diyorlar ki, «Sendika hürriyetine inanan insanlarız.» Sendika hürriyetine inanmalarından dolayı biz muhalefet olarak yalnız memnun oluruz. Ama lütfen izah ederler mi, çok mâsum bir teklif yaptım. Konuşmamın sonundaki temennim o kadar mâsum idi ki, anlıyamıyorum; neden bizi başka istikametsizlere götürüyorlar? De-

dim ki, sendika 5018 sayılı Kanunun ruhu altında dokuz seneden beri tatbik edildiği gibidir, yani ayrı iş kollarında olsa bile sendikalar birleşebilir.

Zabıtları arz ettim, Sayın Emin Erişirgil rahatlıkla bunu ifade etmiştir. Şimdi neden hassasiyet gösteriliyor? Dokuz tane birlik ve federasyon... Güzel. Ama lütfen bana söyleyiniz, birlik federasyon halinde organize olmadıkça sendikalar gayelerine hizmet edemezler. Türkiye'de şartların ne kadar ağır, sendika imkânlarının ne kadar dar olduğunu hepimiz biliyoruz. Onun için sendikaların maksatlarına hizmet etmeleri, ancak daha üst teşekküller halinde memlekete hizmet ve işçinin haklarını korumak istikametine yöneldiği zaman mümkün olur. Bu husus bütün sendikalara teşmil edilmiştir. Nitekim biraz evvel de söylediğim ve okuduğum vesika da aynı şeyi söylüyor.

Hakikaten, D.P. nin mesul olan insanları, bazı teşekkülleri programlarına uygun görmedikleri zaman ileri giderek, onları kapattırmışlardır. Onun için kapanmamış sendikalardan dolayı memnunuz. Gönül arzu ediyor ki, işçiler bu mâsum teşekküllerini kendi üyelerinin haklarını korudukları zaman hürmetle karşılasınlar.

Sayın Çalışma Vekiline tekrar huzurunuzda arz etmek isterim ki, muhalefet işçi haklarına daima bağlı kaldığı gibi iktidar da bağlı kalmalıdır. (Soldan, gürültüler) Bu bakımdan vatandaşın bir kısmını iyi niyetli, bir kısmını kötü niyetli diye ayırmak hata olur. Biz bu millî müesseseleri - tekrar ediyoruz - politikanın dışında lütfetsinler elele vererek koruyalım, kânda boşluklar varsa bunları dolduralım.

İstirhamım budur arkadaşlar. (Sağdan, alkışlar)

REİS — Sual cevaplandırılmıştır.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Grupa sataşıldı, söz istiyorum.

REİS — Her hangi bir şekilde Riyaset bunu teemmül etmemiştir. Her hangi bir mânada Grupa sataşma mevzuubahis değildir.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Grup adına söz rica ediyorum.

REİS — Grup olarak söz vermeme imkân yoktur.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — İsrar ediyorum.

REİS — Arkadaşımız ısrar ediyorlar (Soldan, «olmaz, olmaz» sesleri) Riyaset bir satışma olmadığına kaanidir, binaenaleyh söz verilmesi lüzumuna kaani bulunmamaktadır. Bu itibarla arkadaşımızın isteğini reye koymaya mahal görülmemiştir. (Sağdan, «Reye koyacaksınız, reye!» sesleri)

4. — *Maraş Mebusu Emin Soysal'ın, İnhisar maddelerinden bâzılarının fiyatlarına yapılan zam hakkındaki sualine Gümrük ve İnhisarlar Vekili Hâdi Hüsman, Ticaret Vekili Abdullah Aker'in şifahi cevapları (6/6)*

REİS — Sual sahibi Emin Soysal buradalar mı?.. (Burada sesleri)

Suali okuyoruz.

T. B. M. Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Tekel ve Ticaret Bakanlığı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Maraş Mebusu
E. Soysal

1. Beşinci Adnan Menderes Kabinesinin 4. XII. 1957 tarihinde Mecliste okunan Hükümet programındaki; «Fiyat murakabesini tam mânasiyle temin edebilmek için Millî Korunma Kanunu üzerinde ehemmiyetle durmak bu çalışma devrimizin farik vasıflarından olacaktır» denmiş olmasına rağmen 5. XII. 1957 tarihinde Hükümet elindeki tekell maddelerinin satışlarının saat 13,00 te durdurularak saat 17,00 de yüzde 20 - 25 e kadar zam yapılmasının sebebi nedir?

2. Maliye Bakanı 1957 ve 1958 bütçelerini denk olarak resmen ilân ve bu bütçelerde açık olmadığını beyan ettiğine göre vatandaşlara tahmil edilen bu yeni Vasıtalı Vergi mükellefiyetine lüzum görülmesinin sebebi nedir?

3. Aynı Hükümet programında; «Gayritabiî ve gayrimeşru fiyat artırımlarına imkân ve mahal vermemek esaslı vazifemizdir», diyen Adnan Menderes'in hemen bu resmî sözünün ilânının ertesi günü tekell maddelerine yaptığı bu zam hareketi tabii ve meşru görülmekte midir?

4. Bu zammın pahalılığı artırma bakımından sirayet derecesi düşünülmüş müdür?

5. Halkın sattığı malların fiyatlarını indirerek ucuzluk yapmaya çalıştığını söyleyen bir

Hükümetin kendi tekelindeki malların fiyatlarını artırması doğru mudur?

REİS — Gümrük ve İnhisarlar Vekili, buyurun.

GÜMRÜK VE İNHİSARLAR VEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Maraş Mebusu Emin Soysal arkadaşımın suallerine cevaplarımı arz ediyorum;

Arkadaşımız birinci sualinde 5 nci Adnan Menderes Kabinesinin programındaki (Fiyat murakabesini tam mânasiyle temin edebilmek için Millî Korunma Kanunu üzerinde ehemmiyetle durmak ve çalışma devrimizin farik vasıflarından olacaktır.) denilmiş olmasına rağmen inhisar maddelerine zam sebebi nedir? Diye sormaktadır. Evvelâ şurasını arz edeyim ki; arkadaşımızın işaret ettiği 5 nci Adnan Menderes Kabinesinin programındaki bu bahse ait fıkra, sualde eksik bulunmaktadır. Programda; iktisadi nizama zararlı tesirler icra eden âmillerin ortadan kaldırılacağı ve hususiyle fiyat murakabesini tam mânasiyle temin edebilmek için Millî Korunma Kanunu üzerinde ehemmiyetle durulacağı ifade edilmiştir. Filhakika Hükümetin bu mevzudaki çalışmaları işaret olunan istikamette devam ve inkişaf edecektir. İnhisar maddelerinin satış fiyatlarına yapılan zammın Hükümetin bu beyan ve ifadesine aykırı tarafı bulunmadığı gibi haddizatında bununla alakası dahi mevcut değildir. Zira Yüksek Heyetinizce malûm bulunduğu üzere; Devlet gelirleri arasında bulunan İnhisar, Resim ve hâsılatıyla bunların Millî Savunma vergileri alakalı kanunlarında maktuan veya bir nispet dâhilinde tâyin ve tesbit edilmiş olmayıp inhisar maddelerinin maliyet bedelleriyle satış fiyatları arasındaki farklardan ibarettir. Satış fiyatlarının tesbiti salâhiyeti ise 4896 ve 4250 sayılı kanunların ihtiva ettiği hükümler dâhilinde Maliye ve Gümrük ve İnhisarlar Vekâletlerine verilmiş bulunmaktadır.

Binaenaleyh bu iki Vekâlet tarafından müştereken tesbit edilen satış fiyatlarıyla maliyet bedelleri arasındaki farklar, tamamıyla bir Vasıtalı Vergi mahiyetindeki İnhisar Resmi ile Millî Savunma Vergisidir.

Bundan dolayı mevzuun ne Millî Korunma Kanunu ile ne de Hükümet programındaki fiyat murakabesi ile ilgisi yoktur.

Bu hususu böylece tesbit ettikten sonra müsaadenizle zam sebepleri hakkındaki mâruzatıma geçiyorum.

1958 senesi bütçesinin masraflarda âzami tasarrufkâr, aynı zamanda mütevazın bir hüviyet altında Yüksek Heyetinize takdimi için yapılan çalışmalar sırasında bütçenin bâzı yeni vâridat ile takviyesi zarureti müşahede edilmiştir. Bu vaziyet karşısında, zaruri ihtiyaç maddeleri telâkki edilmeyecek olan bâzı İnhisar maddelerinin filhal Hazineye temin etmekte olduğu hâsılatı, yani yukarıda ifade ettiğim gibi alâkalı kanunların bahşettiği salâhiyetleri kullanmak suretiyle İnhisar resimleriyle bunlara ait Millî Savunma vergilerini artırmak, vatandaşları nispeten daha az tazyik eden mâkul ve salim bir şekil olarak mütalâa edilmiştir.

Yalnız bu arada kibritin satış fiyatının artırılması, halen maliyet fiyatının, satış fiyatının üstünde bulunmasından ve bundan dolayı kibrit satışlarının İnhisarlar İdaresine zarar tahmil etmekte olmasından ileri gelmiştir. Fiyat artırım yapılmamış olsaydı kibrit satışlarının 1958 yılındaki zararı 1 164 000 liraya bâliğ olacaktı.

Zammın diğer bir sebebi olarak başta tütün, üzüm ve anason gibi yerli mahsuller olmak üzere iptidai madde fiyatlarındaki artışlarla işçi gündeliklerinde zaman zaman yapılan zamları ifade etmek yerinde olur.

Nitekim bâzı inhisar maddelerine 1955 yılında yapılan zamlardan sonra ücret ve yemek bedelleri tezyitleri, çocuk zamları, pazar ve genel tatil yevmiyelerinin tam verilmesi, ikramiye adedinin artırılması gibi muhtelif şekillerde kısmen kanunlarla, kısmen kanuni mercilerin kararları ile işçilerimize 1955 senesine nazaran yapılan fazla tediyelelerin senelik yekûnu 34 160 000 lirayı bulmuştur. Bundan başka âhiren alınan bir karar ile inhisar bâyilerine şimdiye kadar ödenmekte olan beyiye ücretlerinin günün icaplarına uygun surette artırılması neticesinde İdare senelik olarak 7,5 milyon lira fazla tediye yapmak külfetini tekabül etmiştir.

Nihayet Yüksek Heyetinize malûm bulunduğu veçhile İnhisarlar İdaresi, mali bir monopol müessesesidir; Monopol rejimi cari yabancı memleketlerde monopola tâbi tutulan maddelerin satışlarının Hazineye temin ettikleri gelirler, satış fiyatlarının umumiyetle asgari

% 70 - 76 sını teşkil etmektedir. Buna mukabil son defa yapılan zamlarla bu nispet bizde % 63, 24 raddesinde bulunmaktadır.

Cevap 2. Arkadaşımız Yüksek Heyetinize takdim edilmiş bulunan 1958 yılı Muvazenei Umumiye kanunu lâyihasına bağlı varidat cetvelini tetkik etmiş bulunsalardı, bütçe muvazenesinin bâzı İnhisar maddelerinin fiyatlarına yapılan zamlar ile temin olunduğunu müşahede etmiş olacaklar idi.

1958 yılı bütçesi varidat tahminleri arasında, bu zammın temin edeceği takriben 100 milyon lira hâsılatın da gösterilmiş olması, zammın, bütçenin Büyük Millet Meclisine tevdiinin hemen arifesinde yapılmasını icabettirmekte olup takdir buyurursunuz ki, bu da zaruridir. Bu bakımdan 1957 yılı bütçesinin mütevazın olup olmaması keyfiyeti ile bir ilgisi mevcut değildir.

Cevap 3. Arkadaşımız bu sorunun cevabını bizzat kendi suallerinde vermiş bulunuyorlar. Hükümet programında kendilerinin ifade ettikleri gibi, gayritabiî ve gayrimesru fiyat artırımlarına imkân ve mahal verilmeyeceğine işaret edilmiştir.

Yapılan zamlar ise, hakiki ve tam mânasiyle fiyat zamları olmayıp birinci suale ait cevaplarında da arz etmiş olduğum gibi bütçe muvazenesinin temini gayesiyle İnhisar Resmi ile buna ait Millî Savunma Vergisinin artırılmasıdır.

Bütçe hizmetleri için emisyonla asla gidilmiyerek icabediyorsa vergi ihdas etmenin salim bir yol olduğu malûmdur. Vergi mevzuubahs olunca da zaruri birer ihtiyaç maddesi olarak mütalâa edilemeyecek ve ancak istihlâk oldukları takdirde vergileri ödenecek olan İnhisar maddelerine müracaat etmenin şayanı tavsiye bir hareket olacağı da tabiidir. Ve nihayet muhterem arkadaşımıza, bu fiyat zamlarının Hazineye temin edeceği hâsılatın âmme hizmetlerinin her hangi birine tahsis edilmiş olmayıp tamamının ihracatımızın finansmanı tütün müstahsillerine yapılacak yardımlar ve Şeker İstihlâk Vergisi ile şeker maliyeti arasındaki menfi farklar gibi emisyon vaziyetini tazyik eden bâzı Hazine hesaplarının tasfiyesi karşılığı tahsisat olarak bütçeye konulduğunu da ifade etmek isterim.

İstidraden arz edeyim ki, fiyat artırımlarında yalnız tütün ve mamulleri ve rakı, votka, cin gibi yüksek alkollü içkiler nazarı dikkate alınarak bira, şarap ve likör gibi hafif alkollü içki-

lerle zaruri ihtiyaç maddelerinden madut bulunan çay ve tuz ile her nevi ispirto fiyatları eski gibi bırakılmıştır. Bundan başka az gelirli vatandaşların ihtiyaçları da göz önünde bulundularak en ucuz sigara nevi olan ikinci nevi sigara ile buna muadil bütün tütün neveleri fiyatlarına da yine hiçbir zam yapılmamıştır.

Cevap 4. Hükümetçe alınmış ve alınacak olan iktisadi tedbirler muvacehesinde İnhisar Resmi ile Millî Savunma vergilerinde yapılan artırmaların pahalılığı artırma bakımından tesciri bahis mevzuu olabileceğine kaani değilim.

Cevap 5. Mevzuun arkadaşımızın suali ile bir alakası bulunmadığını bundan evvelki mürurâtında izah etmiş bulunuyorum. (Soldan, alkışlar)

REİS — Ticaret Vekili.

TİCARET VEKİLİ ABDULLAH AKER (İzmir) — Emin Soysal, bu sualini niçin benimle ilgilendirdiğini anlıyamadım. Kendileri izah etsin, cevabını vereyim.

REİS — Emin Soysal.

SUAT BAŞOL (Zonguldak) — Başla hocam. EMİN SOYSAL (Maraş) — Müsaadenizle başlayacağım Beyefendi.

Muhterem Tekel Bakanının verdiği izahatı dinledim. Bütçeden falan bahsediyor. Meselâ bu sene bütçeye 150 milyon liralık fazla gelir konmuş. Şu halde bu zamlar yapılmadan da idare edilebilirdi. Yapılan zamlar fiyat zamları değil, diyor. Bendenizce bunlar bal gibi fiyat zamlarıdır. Devlet varidat bütçesine Devlet İşletmeleri ve İnhisar hasılatı olarak konmuştur. Bunu vergi değil, işletmenin kârı sayarak, oraya koymuşlardır. Hükümet programı ile alakası yoktur diyor. Hükümet programı ile o kadar alakası vardır ki, şimdi bunu aşağıda izah edeceğim. Biz suç işlediniz demiyoruz. Fiyatları artırdınız diyoruz. Kıbrıtın maliyet fiyatlarının pahalı olmasından buyuruyorlar. Halbuki vaktiyle böyle söylenmiyordu.

Muhterem arkadaşlar, Demokrat Parti iş başına geçmeden önce ve hattâ iş başına geldikten sonra memlekette hayatın ucuzlatılacağını vademiş ve bunu gerek Meclis kürsüsünde ve gerekse seçim nutuklarında âdetâ bir bayrak yapar gibi tekrarlamaktan geri durmamışlardır. (Soldan alkışlar) Meselâ 27 . II . 1947 de Demokrat Parti sözcüsü Meclis kürsüsünden şöyle buyurmuştur: «Tekel maddelerine ait Devlet işlet-

meciliğinin en kötü örneğini veren tekel maliyet fiyatlarının çok yüksek olduğu ve bunun neticesi olarak fiyatlarda, hayat pahalılığına müessir olacak derecede yüksek bulunduğunu hassasiyetle işaret etmek isteriz. Bilhassa köylü vatandaşların istihlâk ettiği köylü sigarasına fakir halkın verim gücünün üzerinde sıkıntı verecek derecede pahalılık olduğuna kaaniiz. «Demokrat Parti sözcüsü, Meclis kürsüsü 27 . II . 1949 Nuri Özsan biraderimiz. (Gülüşmeler) ve yine bugün bu son zamları da yaptıran Hükümetin Başkanı olan Adnan Menderes 1947 de aynı konu üzerinde Meclis kürsüsünden şöyle demişti: «Hayat pahalılığı bütün şiddetiyle hükümandır. Hükümet tedbir alacağım, diye işe başladı. Şimdiye kadar hiss olunur bir değişiklik görülemiyor. Aksine olarak ucuzluk yapacağım, diye Hükümet kendi elindeki hizmetlere ve müstahsılı bulunduğu maddelere zamlar yapmak zorunda kalacağına benziyor. İşaret ettiğimiz gibi bütün bunlar şimdiye kadar takibolunan politikannın memleket bünyesine tamamen aykırı olmasındandır.» (Meclis kürsüsü) Bütçe müzakeresi, partisi adına sözcü Adnan Menderes. Tarihi : 26.XII.1947

Bütün bu zamları ve bu yanlış gidişi kalkınma teranesiyle mazur ve hattâ mâkul göstermeye çalışan Bay Adnan Menderes Demokrat Parti Sözcüsü olarak Meclis kürsüsünden şöyle de söylemişti :

«Yeni kurulan sanayi memleket üzerinde ağır bir yük teşkil eder. Helâ şartlar olgunlaşmamış olursa... Evet, kalkınma plânlarımız var, hayat pahalılığı bütün şiddetiyle hükümandır. Hükümet tedbir alacağım, diye işe başladı. Aksine olarak ucuzluk yapacağım, diye Hükümet kendi elindeki hizmetlere ve müstahsılı bulunduğu maddelere zamlar yapmak zorunda kalacağına benziyor.»

26 . XII . 1947 (Meclis kürsüsü) Adnan Menderes.

Hayatı ucuzlatma yönünden yalnız sözcü olan Adnan Menderes konuşmamıştı. 1950 den önce Demokrat Parti Genel Başkanı olan Sayın Celâl Bayar da şöyle buyurmuştu : «Millî iktisadiyatın nizama girebilmesi için hayatın ucuzlatılması şarttır. İktisadi bütünlük ve muvazene mutedil geçim şartlarından doğar. Hizmetinizde olmakla fahir duyan Demokrat milletvekilleri bunu ehemmiyetle ele alacaktır» 20 . X . 1946 da Tophane Ocak Kongresinde buyurmuşlardı.

«Bugün programlarına alıp ağızlarına almaya çekindikleri hayati ucuzlatma mevzuunu cesaretle ve kifayetle ele alacağız.» Celâl Bayar - Manisa nutku.

D. P. 1950 seçim beyannamesinde de şöyle buyurmuştu :

«İktisadi bünyeyi tazyik etmek ve za'fa düşürmek bahasına elde edilecek imkân ve paralarla şurada burada, şu veya bu tesis vücuda getirmek hakiki kalkınmanın tabii yolu olamaz.»

«İstihsalin artmasına, hayat pahalılığının yenilmesine, maliyetlerin düşürülmesine, doğrudan doğruya ve en müessir tedbirler işi ve hizmetleri ne ise bütün dikkat ve imkânlarımızı ancak bu istikametlere tevcih etmek mecburiyetindeyiz.» denmişti.

D. P. İktidara geldikten sonra Adnan Menderes Birinci Hükümet programında şöyle buyurmuştu :

«Devlet masraflarının mütemadiyen artırılması yanında bir de Devlet İktisadi Teşekküllerinin her türlü gümrük duvarları ve türlü imtiyazlar himayesinde verimsiz çalışmaları ve maddelerini pahalıya mal edip, pahalıya satmaları memleketi ayrıca tazyik eden mühim bir yük olmuştur.» Buyurmuştu.

Ayrıca :

«Kanaatimizce memlekette hayat pahalılığını önlemek, maliyetleri dünya seviyelerine yaklaştırmak, istihsalî hayat pahalılığının ve yüksek maliyetlerin baskısından kurtarmak» diye hayati ucuzlatmayı vadetmişti. Bunlara mukabil Adnan Menderes ve hükümetleri ne yaptılar? (Soldan, «hiç mi bir şey yapmadı?» sesleri, imtihan verdi, imtihanı atlattı, sesleri)

Resmen millete karşı bu vaatleri yapan Adnan Menderes ve hükümetleri ne yaptılar?

1. XII. 1951 de kendi elindeki tekel maddelerine yüzde yirmi, yirmi beş zam yaptılar ve bu zam o günden bugüne kadar şöyle oldu :

	1950	1951	Seçim öncesi 1957	Seçim sonrası 1957
Köylü sigarası	20		30	
Tütün paketi	25		35	
Birinci	30		40	50
Bafra	35	40	50	60
Gelincik	35	40	55	65

	1950	1951	Seçim öncesi 1957	Seçim sonrası 1957
--	------	------	-------------------	--------------------

Kulüp		45	50	60
Yenice		50	70	80
Bogaziçi		60	100	110
Sipahi		80	125	135
Yeni Harman		80	100	120

Bugüne kadar hiç zam görmemiş olan kibrite de yüzde 50 zam yaparak 5 kuruşluk kibrit 7,5 kuruşa çıkmıştır. Bu zamları halkın sıhhatiyle ilgili olduğu için yaptık, diye beyanatta bulundular.

Kibrit halkın sıhhatiyle ilgili değildir ki zam yapılsın.

1951 de tekel maddelerine yapılan zammı çok satıldıkları için yaptıklarını beyan etmişler ve şöyle rakamlar vermişler :

	1946	1956
Bafra satışı	: 156 000 kilodan	914 000 kiloya
Gelincik »	: 207 000 »	620 000 »
Yenice »	: 200 000 »	1 000 000 »

yükselmiştir.

Adnan Menderes Hükümetinin yaptığı bu zamlar; eski resmî vaatler şöyle dursun, bizzat Demokrat Partinin programına ve Beşinci Adnan Menderes Hükümetinin meşhur ve son zamlar da bir iki gün önce Büyük Mecliste ilân edilen programına da aykırıdır. Meselâ Beşinci Menderes Hükümeti programında :

«Ve hususiyle fiyat murakabesini tam mânasiyle temin edebilmek için Millî Korunma Kanunu üzerinde ehemmiyetle durmak bu çalışma durumumuzun fârik vasıflarındandır.» demişti.

Şimdi düşünelim : Bir hükümet hem fiyat murakabesinden bahsediyor, hem fiyatları artırıyor. Böyle bir hükümet, yani kendi kendini murakabe etmesini bilmiyen bir hükümet halkı ve vatandaşı nasıl murakaba eder? (Sağdan gülmeler).

Sonra; kendisi bir malı pahalıya mal ediyor, imal fiyatı satış fiyatından daha yüksektir diye o mala zam yapıyor, fiyatını artırıyor. Fakat halkın istihsal ettiği malın fiyatını donduruyorsun. İki defa dondurulmuş mallar

vardır. Dondura dondura malları üşütüp yok ediyorlar ve yine aynı hükümet programında; «İstihali, imali, ithali zamanında yerinde ve kaynağında ele almak ve müstahsılın, imalâtının, ithalâtının velhasıl iş hayatındaki vatan-daşların meşru kazançlarını korumakla beraber malların müstehlike intikalinde gayritabii ve gayrimeşru telâkki edilebilecek bütün fiyat artırmalarına imkân ve mahal vermemek esaslı vazifemiz olacaktır» demişti.

Şimdi düşünelim arkadaşlar; «bütün fiyat artırmalarına imkân ve mahal vermemek esaslı vazifemiz olacaktır» diyen bir hükümetin iki gün sonra tekel maddelerine yaptığı zamlarla bizzat fiyat artırması karşısında vatandaş böyle bir hükümete ne der?

1. Sözüde durmıyan,
2. Vaitlerini yerine getirmiyen,
3. Milletini aldatan

Bir hükümet derse haksız mı vatandaşlar?

REİS — Emin Sosyal Bey, bir dakikanızı kaldığımı hatırlatmak isterim.

EMİN SOSYAL (Devamla) — Bir dakikam mı kaldı? O halde bendeniz Sayın Celâl Bayar'ın şu sözünü hatırlatmakla kifayet edeceğim. Yalnız şurasını arz edeyim ki, zamlar Demokrat Partinin programına da aykırıdır. Vâsıtalı vergilerin indirileceği hakkında 73 ncü maddede hüküm vardır. Celâl Bayar demişti ki: «Biz biliyoruz ki, bir kere nizamname ve program ile millete vadettiği esaslardan biraz dahi ayrılmak bedbahtlığımıza düşen...» Her hangi bir icra organı sonuna kadar düşmek ve yerini terk etmek mecburiyetindedir. Bu şekilde devam ederseniz sonunda yerinizi terk etmek mecburiyetinde kalacaksınız. (Sağdan alkışlar, soldan yaşa sesleri) (Soldan «Millet takdir eder» sesleri)

EMİN SOSYAL (Maraş) — Millet takibiyor bunları, Türk Milleti takib ediyor bunları.

REİS — Sual cevaplandırılmıştır.

5. — *Maraş Mebusu Emin Soysal'ın, Göksun kazası Maarif Memurunun Hatay'a nakledilmesi sebebine ve aynı kaza Ortaokulu öğretmen kadrosuna dair sualine Maarif Vekili Celâl Yardımcı'nın şifahi cevabı (6/7)*

REİS — Suali okuyoruz.

T. B. M. Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Maarif Vekili tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Maraş Mebusu

Emin Soysal

1. Göksun maarif memuru ve başöğretmeni Hasan Erdoğan'ın bu kış mevsiminde görevinden alınarak Hatay'a nakledilmesinin sebebi nedir?
2. Göksun ortaokulunda müdür ve öğretmenler tamam mıdır? Tamam değilse tedrisat nasıl yapılmaktadır?

REİS — Maarif Vekili, buyurun.

MAARİF VEKİLİ CELÂL YARDIMCI (Ağrı) — Muhterem arkadaşlar, Sayın Emin Soysal'ın, maarif memurunun nakli hakkındaki sualine cevabım şudur :

Yetmiş bine yakın memuru, öğretmeni, müstahdemi ve idareciyi çatısı altında bulunduran bir Vekâletin bu gibi nakilleri her zaman vukua gelmiştir, gelecektir ve geliyor. Bu tabii bir şeydir. Bunun bir sual mevzuu teşkil edeceği kanaatinde dahi değilim.

Bahsettikleri okul öğretmenlerinin durumu hakkındaki isteklerine mâruzatım şudur :

Göksun ortaokulu öğretmeni Macide Duran izin müddetini bitirdiği halde vazifesine gitmediği için müstafi addedilmiştir. Yerine tâyin yapılacaktır. Kasım devresinde, Bahçe Ortaokuluna tâyin edilen Fransızca öğretmeni Bn. Hayriye, hasta olduğunu ileri sürerek muayenesini istemiş ve Hatay'a gitmiştir. Yine Kasım devresinde tâyin olunan iki öğretmenden birisi gitmiş birisi gitmemiştir. Okul müdürü tâyin edilmek üzere. Okulda ders tevzi programına nazaran boş kalan derslerin kanunu gereğince kaymakam tarafından kapatılması için gerekli emir verilmiştir.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Emin Soysal.

EMİN SOSYAL (Maraş) — Şu okul meselesini evvelâ arz edeyim de sonra diğerine geçeyim.

Evvelâ izahlarından dolayı teşekkür ederim, zahmet buyurdular.

Efendim, mesele şudur : Göksun'da bir ortaokul vardır. Bir arkadaşımız geçen gün «Halk Partisi on iki yıl çivi çakmamıştır» demişti, orada ortaokul 1950 den evvel açıldı, kadrosu tamdı. Bu sene hikmeti hüda sene başından itibaren bak-

dık. Müdürü yok, muallimleri de yok. İlk mektepton geliyor hocalar; kaymakama diyorlar sen git filân dersi ver, meselâ, tapu memuruna, sen git filân dersi ver, veterinere, sen git filân dersi ver, diyorlar. Yani okul, okulluktan çıkmıştır. Müdür yok, muavin yok, muallimler yok. (Talebesi de yok mu? sesleri) Talebesi var.

Vekil bey bu işe yeni geldiler, mektep işleri çok nazik işlerdir. Demiryolunda hata olur düzeltilir, falan işte hata olur düzeltilir, ama Talim ve terbiye işindeki hatalar derinliğine gider. Bu işi bütün yaz tedrisata nihayet verdikten sonra başta Maarif Vekili ve ilgililer olmak üzere dikkatle takibedip yerlerine muallimlerini tâyin etmeleri, kitaplarını göndermeleri, tedrisat başlayınca kadar saat gibi işleyip yerlerine her şeyi göndermeleri ve tedrisata başlamaları lâzımdır. Tedrisata başlamış, aylar geçmiş, hoca yok. Hocası geliyor, gelecekmış böyle şey olmaz arkadaşlar. (Gülüşmeler) Hepsinin sene başında vazifelerine gelmeleri ve bilfiil vazifeye başlamaları lâzımdır. Vekil Beyden rica ediyorum; bir an evvel işi halletsinler, orta mektep orta mektebe benzesin, orada kome-di oynatacak değiliz. Orası mekteptir.

Gelelim şu nakil işine, yani Hasan Erdoğan'ın nakline; Arkadaşlar bu işler şaka değildir. (Soldan, kimmiş bu Hasan Erdoğan sesleri) Hasan Erdoğan, Göksun'da Maarif Memuru ve Başöğretmandır. Maarif Memuru ve Başöğretmen olan bu zat mahallin valiliği, mahallin maarif müdürlüğü ve mahallin kaymakamlığı ve Maarif Vekâletinin her hangi bir müfettişi tarafından hakkında bir tahkikat yapılmadan, kanunî hiçbir işlem yapılmadan tepeden inme. Ankara'dan verilen bir emirle kış günü Hattay'a naklediliyor. Niçin? Benim sormak istediğim bu. Ben isterdim ki, vekil bey tetkik edip, buraya gelsin ve bu iş yanlıs olmuştur, muallimin yerinde kalması temin edildi, desin. (Soldan, gülüşmeler) Vekâlette, bu muallim hakkında her hangi bir suiistimal yaptığına, vazifesini yapmadığına, mektepte bir hata işlediğine dair bir vesika var mıdır? Öyleyse ne olmuş? Ben işin aslını söylüyeyim arkadaşlar. (Soldan, gürültüler) Siz istediğiniz kadar gürültü yapın, bağırın arkadaşlar, ben sözüme devam ederim. Benim söylediğim sözler samimi-yete ve hakikata müstenittir. Siz hatalarınızı düzeltirseniz, aramız iyi olur, selâmlaşırız. Ha-

tararımızı düzeltmediğiniz takdirde böyle gürültülerle beni susturamazsınız, arkadaşlar. (Soldan, gürültüler)

REİS — Devam edin, Emin Bey.

EMİN SOYSAL (Devamla) — Bu arkadaş Hasan Erdoğan, nakil bakımından en küçük suç ve günâhı yoktur. Bunu arz edeyim. Bakınız niçin nakledilmiştir? Orada bir belediye reisi ve bir de diğer şahıs, burada kendileri yoktur, bu adamı seçim zamanında muhalefet namına propaganda yapmıştır diye bu adamlar naklettiriyor. Muhalefet partisi lehine diye şikâyet ediyorlar. Adam naklediliyor. (Soldan, gürültüler, «sadede gel» sesleri) Sadede geliyorum.. Arkadaşlar, Halk Partisi namına değil, Millet Partisi namına propaganda yaptı diye şikâyet ediyorlar. Bunu yapmamıştır, yaptırmamıştır. Bunun üzerinde müfettişin tahkikat yapması lâzımdır. Halk Partisi zamanında bir memur, bir muallim ve bir hâkim hakkında mahallen bir şikâyet yapıldığı zaman, biz o zaman gider alâkalı vekile söyler, tahkikat yaptırır ve buna göre muamele yapılırdı. İnsafla düşünün arkadaşlar, lâalettayin bir adamın arzu ve keyfine göre buraya şikâyet edilir, buradan emir verilir ve nakledilir. Kış günü olmaz bu. Bu, mekanizmayı sarsar, bu işin mahiyetini sarsar. Memleketin bünyesini sarsar.

Size bir misal arz edeyim : Batı Almanya'da bir posta müvezzii bir şeye kızarak Başvekil Adenauer için kötü bir şey söylüyor. Adenauer serserinin biri, diyor. Posta idaresi bu adamı işinden çıkarıyor. Adam mahkemeye müracaat ediyor. Mahkeme karar veriyor: «Devlet memurlarının diğer yurttaşlar gibi politika adamları hakkında fikir ve kanaatlerini açıkça söylemeye hakları vardır. Politika adamları seçim konuşmalarında daha yumuşak mı konuşuyorlar, bu memur da kimseye hakaret etmemiştir, sadece ileri - geri konuşmuştur» diye memuru işine iade ediyor. Gazetenin tarihi: 7.XII.1957. (Soldan, Ulus gazetesi sesleri) Ulus gazetesini bırakın. Oradan almadım. Münih'te çıkan bir gazeteden alınmıştır.

Zafer demedim. Zafer deseydim dediğiniz doğrudur.

Arkadaşlarım, memur hususunda vaktiyle şöyle deniyordu: «İstikrarı teyit ve vatandaş haklarını teminat altında bulundurmamak bakımından idare cihazının iktidar değişmesinin tesirle-

rinden mâsun ve yalnız kanunun emrinde ve milletin hizmetinde bulundurulmasını zaruri görmekteyiz. Bu maksadın elde edilmesi her şeyden evvel her sınıf memur hak ve haysiyetinin kanunlarla mahfuz bulundurulmasına bağlıdır. Devlet memurlarını, şahıs ve zümrelerin emir veya arzularına tâbi olmaktan kurtarılmaları esbabı üzerinde duracağız. 29 . V . 1950 Birinci Menderes Hükümetinin Hükümet programı» (Soldan, gürlütüler) Reis Bey, ben mi konuşacağım, bunlar mı? (Soldan, sağdan, gülüşmeler)

REİS — Devam buyurun, Emin Bey.

EMİN SOYSAL (Devamla) — Kim bunları söyleyen? Birinci Adnan Menderes Hükümeti, Hükümet programında söylüyor? Ama siz diyeceksiniz ki, beşinci de, onuncu da olsa bu hal birbirini takibedip gidecektir.

Muhterem arkadaşlar, müsaade buyursanız bir defa da şöyle buyurulmuştur :

«Huzurunuzda açıkça söylüyorum ki, memurlar da bizim evlâtlarımızdır, onların geçtikleri mahrumiyetleri ve ıstırapları biliyoruz. Onların da içi sizler gibi sızlamaktadır.»

15 . VII . 1946 Ankara. Sayın Celâl Bayar.

SOLDAN BİR MEBUS — Sizin evlâtlarımız.

EMİN SOYSAL (Devamla) — Bırakın beyefendi sizi bizi, kısım kanuni tahkikat yapmadan naklettiriyorsunuz vatandaşları. Sen nasıl vatandaş isen o da vatandaşdır. (Soldan, «Ne bağırıyor sun?» sesleri) Mâzideki hataları tekrar etmek için mi geldiniz. Siz iktidara, hatalar yapmıyacağız, diye geldiniz. Böyle mantık olamaz, böyle istinatgâh olamaz, böyle icraat olamaz. (Sağdan, şiddetli alkışlar, bravo sesleri.)

REİS — Maarif Vekili.

MAARİF VEKİLİ CELÂL YARDIMCI (Ağrı) — Muhterem Emin Soysal Beyefendi kürsüye çıkışlarında sözlerinin samimiyet ve hakikata müstenidolduğunu ifade buyurdular. Samimiyetsizliğini iddia edemem, samimî bir arkadaş olabilir. Ama beyanlarının hakikate müstenidolmadığını müsaade buyursunlar arz edeyim.

Memleketteki okulların binasıyla, öğretmeniyle, vasıtasıyla ve idarecisiyle tam ve kâmil bir şekilde meydana gelmesini istemeyecek tek vatandaş yoktur. Bu hisler bu memleketin birinci hedefi en büyük aşkı ve ihtirasıdır. Yalnız şunu da müsaade etsinler, bu ihtiras ve bu aşk ile yanan bir iktidarın mensubu olduğumuz 1950

den bu yana okulu, öğretmeniyle, bütçesiyle memleket maarifini nereden alıp hangi seviyeye götürdüğümüzü bir düşünsünler. (Soldan, bravo sesleri, alkışlar) Binaenaleyh okulun öğretmeni var, idarecisi yok, idarecisi var, lisan hocası yok... Bu gibi iddiaları müsaade buyurun, buyurmasınlar. Memleket bütün imkânlarını bu yolda seferber etmiştir. İnşallah bunlara tam ve kâmil bir surette nail olduğunu görmek hepimize nasibolur, bu hepimizin malıdır.

Bu tarzdaki tenkidlerinin hakikata müstenidolduğunu telâkki etmemekteyim, özür dilerim.

Erdoğan meselesine gelince :

Arkadaşlar, selefim Vekil arkadaşımız tarafından, Teşkilât Kanununun 22 nci maddesine göre «görülen lüzum üzerine» nakledilmiş bir maarif memurudur. Arz ettiğim gibi yetmiş bine yakın bir camia içinde herkesin Bakanlıkta görülebilecek işleri vardır. Ne olmuş sonra? Ne olmuş Maraş'tan kalkmış da Hatay'a gitmiş. Benim zannımca Maraş'ta ve Hatay'da henüz kış da yoktur.

Yalnız bir nokta nazarı dikkatimi celbetti; benim bilmediğim bir hususu telkin ettiler. Dediler ki; particilik ve propaganda yapmış. Millet Partisi, Halk Partisi, Demokrat Partili olsun mevcudolan kanunlar muvacehesinde hele bir öğretmenin mâsum, körpe nesilleri, bitaraf ve objektif zihniyetlerle yetiştirmek vazifesiyle mükellef olan bir öğretmenin siyaset yapmasına propaganda yapmasına asla müsaade etmiyeceğiz. (Soldan, alkışlar) Arkadaşımın bu ikazını bir telkin olarak telâkki edeceğim. Ve bu memurun siyasi faaliyetinden dolayı nakledilip edilmediğini tahkik edeceğim. Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Emin Soysal.

EMİN SOYSAL (Maraş) — Sayın Bakanın nazikâne cevaplarına hakikaten teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Güzel konuşuyoruz; anlaşacağız kendileriyle.

Ama buyurdular ki; «okul ile öğretmeni ve maarifi 1950 den bu yana şu seviyeye getirdik.» (Soldan, «doğru, doğru» sesleri).

Durun, müsaade buyurun. izah edeyim. Bu memlekette bir öğretmen 18 - 20 senede yetişir. Siz açtığımız mekteblerin öğretmenlerini Merih'ten mi indirdiniz? (Sağdan gülüşmeler) Eğer biz yirmi sene evvel köy enstitülerini kurmamış olsaydık sen acaba o okulları açabilir mi idin?

Bunu arz ediyorum. Nasıl kurduk, nasıl... (Soldan, «nasıl?» sesleri) (Sağdan «öğretmen okulları» sesleri) Evet, öğretmen okullarını da.. Eğitim meselesine dokunmayın, yoksa çok şeyler söylerim. (Soldan, «söyle söyle» sesleri).

Gelelim Erdoğan'ın nakline.. Teşkilât Kanununun 22 nci maddesine göre yapılan bir muamele olduğunu buyurduktan sonra «Maraş'ta kış yoktur» diyorlar. Maarif Vekilinin Maraş'ı iyi bildiğini tahmin ederdim. Malûm coğrafya bilgisi meselesi... Maraş'ın bir tarafında keklikler öterken, bir tarafında.. (Soldan, bülbül öter, sesleri) Evet bülbül öter. Maraş öyle bir yerdir ki, beş iklimi sînesinde toplamıştır. Göksun 1200 - 1300 küsur irtifadadır. Şimdi kar yağmıştır.

Particilik yaptığı meselesine dair tahkikat yaptıracağım, diyor. Keşke bunu evvelce yaptırsa idi de naklini ondan sonra yapsaydı. (Sağdan bravo sesleri, gülüşmeler) Mesele burada. Biz de isteriz, particilik yapmasın, propaganda yapmasın. Benim dediğim husus tah-

kikat yapmadan vatandaşın naklinin yapılmasıdır. (Soldan gülüşmeler) Bu bahsi açarsam, benim elimde öyle deliller, öyle adamlar, öyle insanlar vardır ki...

(Soldan «Ooo» sesleri) Siz (Ooo) deyin, ben burada öyle şeyler anlatırım ki, bu tavla bu yer bir birine kavuşur. («Soldan propaganda yapmasın» sesleri) Tabii öğretmen propaganda yapmasın, müsaade etmiyeceğiz ama, öğretmen de insandır. Sizin iyi, iyi veya kötü hallerinizi takdir etmesine müsaade edin lütfen. Bu subaydır, bu memurdur, bu öğretmendir, sizin hakkınızda bir kanaat serdetmesin... Böyle şey olmaz... İstedığın kadar sert kanun yap, senin hakkında hükmünü verecek millet, vermiştir de! (Soldan, alkışlar)

REİS — Sual cevaplandırılmıştır.

Gündemde görüşülecek başka madde olmadığından 20 Aralık Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikadı kapıyorum.

Kapanma saati : 17,00

